

Türkiyede Çimento

Maksat :

Çimentonun inşaat alanında ve kalkınmamızda ne büyük önem taşıdığını belirtmeğe lüzum yok. Bu yazıdan maksadımız, inşaatlarda su gibi harcanan çimentonun memleketimizdeki durumunu kısaca izah etmek ve Türkiye Çimento Sanayii T. A.Ş. tarafından çimento üretimini artırmak üzere girişilen teşebbüsler hakkında sayın meslekdaşlarımıza kısaca bilgi vermektir.

Türkiye'de çimento tüketimi :

1947 yılından bugüne kadar memleketimizde çimento tüketimi her yıl ortalama olarak % 15 nisbetinde artmış bulunmaktadır. Buna rağmen bugün Türkiye'de nüfus başına isabet eden çimento miktarı, diğer memleketlerle kıyaslanamayacak kadar düşüktür.

Avrupa'nın ileri memleketlerini bir yana bırakarak komşumuz Yunanistan'la bile bir mukayese yapacak olursak bu konuda bizden % 185 nisbetinde ilerde olduğunu görürüz. (1962 de nüfus başına düşen çimento Türkiye'de 79 kg, Yunanistan'da 225 kg'dır.)

Son 8 sene zarfında (1954-1962) dünyada çimento tüketimi konusunda likkate şayan olan cihet şudur ki, ilhassa geri kalmış bölgelerde yıllık ortalama çimento tüketimi ileri memleketlere nazaran büyük artış göstermiştir.

(Cetvel 1) de bu husus açık olarak görülmektedir.

Cetvel : 1 — Dünyada yıllık çimento tüketimi :

Artışı : (1954-1962)	
— A.B.D. de	% 4
— Avrupa İktisadi İşbirliği Teşkilâtına dahil bölgelerde	% 8
— Geri kalmış bölgelerde	% 16

1963 yılında ise Türkiye'de çimentonun üretimi alanında olduğu gibi tüketimi alanında da tahminlerin evkinde bir hamle yapılmış bulunmaktadır. Eğer her şahıs istediği kadar çimentoyu rahatça sağlayabilse di çimento tüketiminin daha da fazla olacağı muhakkaktı.

Bu artış (cetvel 2) de belirtilmiştir.

Yazan :
Memduh DELEN
Yük. Müh.

○

Cetvel 3 de görüldüğü üzere Türkiye Çimento Sanayii T.A.Ş. nin, Niğde Çimento Fabrikası ile birlikte 10 adet çimento fabrikası vardır

Cetvel : 2

Türkiye'de 1963 yılında çimento tüketimi artışı

	1962 de	1963 de	Artış
— Yıllık genel tüketim	2,327,724 ton	2,786,329 ton	458.605 ton
— Nüfus başına düşen çimento	79 kg	95 kg	% 20

Türkiye'de çimento üretimi :

Memleketimizde, Tarsus beyaz çimento fabrikası dahil olmak üzere 19 adet çimento fabrikası mevcuttur. 1964 yılında işletmeye açılan Niğde Çimento Fabrikası dışındaki 18 adet fabrika ve bunların 1963 yılındaki çimento üretimi miktarları (Cetvel 3) de gösterilmiştir :

ve Türkiye'de 1963 yılındaki toplam çimentonun % 47 si bu müessese tarafından üretilmiştir.

1963 yılında Türkiye'de toplam çimento üretimi her ne kadar 1962 yılına nazaran % 15.6 nisbetinde bir artış göstermiş ise de, Türkiye Çimento Sanayii T.A.Ş. dışındaki fabrikaların toplam üretiminde bir a-

CETVEL : 3

1963 yılında Türkiye'deki çimento fabrikaları

Çimento fabrikasının adı 1963 yılı çimento üretimi (TON)

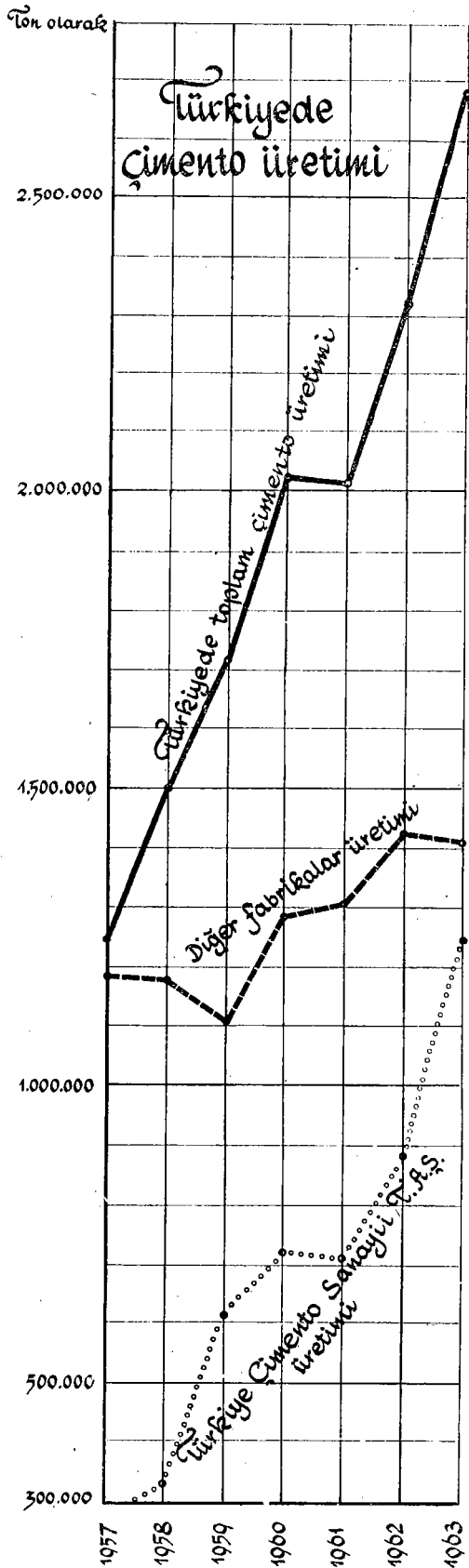
A — Türkiye Çimento Sanayii T.A.Ş. ne ait fabrikalar	
1 — Adana	205,384.—
2 — Afyon	128,588.—
3 — Balıkesir	114,880.—
4 — Bartın	172,179.—
5 — Çorum	135,482.—
6 — Elâzığ	120,000.—
7 — Gaziantep	150,218.—
8 — Pınarhisar	129,010.—
9 — Söke	101,632.—
B — Diğer Fabrikalar :	
10 — Ankara	101,851.—
11 — Darıca	311,418.—
12 — Eskişehir	180,000.—
13 — İzmir	160,195.—
14 — Karta	263,897.—
15 — Konya	42,396.—
16 — Sivas	174,400.—
17 — Tarsus (Beyaz)	6,459.—
18 — Zeytinburnu	189,575.—

Genel Toplam 2.689.104.— Ton

CETVEL : 4

Türkiye'de 1963 yılında çimento üretimindeki artış

	1962 de	1963 de	Fark
	ton	ton	
— Türkiye Çimento Sanayii T.A.Ş. Fabrikaları üretimi	876.003	1,257,373	+ % 43.5 artış
— Diğer fabrikalar üretimi	1.449.550	1.431.731	— % 1.2 azalış
— Yıllık genel üretim toplamı	2.325.553	2.689.104	+ % 15.6 artış

zalma olmuştur. Ancak Türkiye Çimento Sanayii T.A.Ş. Fabrikalarının üretimindeki büyük artış sayesinde ki genel üretim miktarı artış kaydedebilmiştir. Bu husus (Cetve. 4) ve grafikte bariz olarak görülebilmektedir.

Kalkınma Planındaki tahminler :

Türkiye'de 1963 yılındaki çimento tüketimi 5 Yıllık Kalkınma Planımızdaki tahminleri çok aşmıştır. Kalkınma Planımıza göre 1963 yılında toplam çimento ihtiyacı karşılandıktan başka, üretim fazlası olarak 224.000,— ton çimentonun da ihraç edileceği tahmin edilmiştir. Halbuki 1963 yılındaki fiili çimento üretim miktarı tahminlerden fazla olarak tahakkuk etmiş olmasına rağmen, tüketim miktarı o kadar artmıştır ki, değil ihraç etmek, bilakis 100.000.— ton kadar da çimento ithali gerekmektedir.

Kanaatimize göre 1964 yılında da bir miktar çimento ithali gerekecektir. Çünkü üretimi arttırmak üzere girişilmiş olan teşebbüslerin büyük bir kısmı ancak 1964 yılı sonlarına doğru sonuç verebilecektir. Böylece çimento ithali konusu ancak 1965 yılından itibaren ortadan kalkabilecektir.

Çimento üretimini arttıracak teşebbüsler :

Türkiye'de çimento üretimini arttırmak için girişilen teşebbüsleri şöylece özetleyebiliriz :

1 — Üretilen klinkerlerden azami miktarlarda çimento elde edebilmek maksadiyle kullanılması gereken tras ve çuruf gibi katkı maddelerinin miktarını azamiye çıkarmak ve bu gibi çimentoların kullanılmasına gereken önemi vermek.

2 — Mevcut çimento fabrikalarının kapasitelerini arttırmak üzere bunları bir sıra dahilinde klâsik yaş metoddan yeni ve verimli olan kuru metoda tahvil etmek ve lüzumlu olanları ayrıca tevsî etmek.

3 — Çimentonun yurt içindeki taşıma masraflarını asgariye indirmek prensibiyle hareket edilerek, bu günkü düzene göre boşluk arzeder yerlerde yeni çimento fabrikaları vücuda getirmek.